

Službene novine Kantona Sarajevo, broj 9/02

PRAVILNIK

O KRITERIJIMA ZA KATEGORIZACIJU DOBARA BAŠTINE

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovaj pravilnik sadrži kriterijume za vrednovanje i kategorizaciju dobara kulturne baštine (u daljem tekstu: dobara), kao i postupak njihovog vrednovanja.

Član 2.

Kategorizacija dobara je stručno, naučno društveno razvrstavanje dobara prema njihovoj vrijednosti u kategorije određene ovim pravilnikom.

Član 3.

Vrednovanje dobara je stručni i naučni postupak kojim se, primjenom zakona i drugih propisa kao i međunarodnih konvencija, na osnovu jedinstvenih kriterija, a prema svojstvima, značaju i funkciji dobara, određuje njihova opća i posebna vrijednost, način zaštite i uslovi korištenja.

Član 4.

Vrednovanje dobara se vrši radi utvrđivanja njihove vrijednosti prema kulturno-historijskom, naučnom i vaspitno- -obrazovnom značaju, te stručnim i naučnim osnovama za kategorizaciju.

Član 5.

Kategorizacija dobara obuhvata:

- utvrđivanje kategorije i proglašenje određenog dobra zaštićenim;
- utvrđivanje značaja određenog dobra za Kanton Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu;
- propisivanje načina i uslova korištenja, te utvrđivanje mjera za korištenje;
- provođenje međunarodnih i domaćih propisa u oblasti zaštite dobara;
- planiranje prostora i utvrđivanje prioriteta u određenim planovima.

II - VREDNOVANJE DOBARA

Član 6.

Dobra se vrednuju prema sljedećim kriterijima:

- svojstva dobra utvrđenog prema njegovim osnovnim obilježjima;
- značaj i funkcija;
- starost, očuvanost ili ugroženost;
- specifičnih kriterija prema vrsti dobra ili njegovim posebnim karakteristikama, kojim se utvrđuje njegova opća ili posebna vrijednost.

Član 7.

Prema njihovoj vrijednosti suštinska obilježja dobara mogu biti:

- estetska, umjetnička i idejno vaspitna vrijednost izražena prisustvom općeprihvaćenih umjetničkih, estetskih i društvenih obilježja i vrijednosti;
- arheološka i starosna vrijednost izražena vrijednošću i starošću dobara sa stanovišta arheologije i njenih kriterija;
- historijska vrijednost s obzirom na historiju kao nauku i njene kriterije;
- arhitektonska vrijednost izražena vrijednošću objekta kroz pripadnost određenom arhitektonskom stilu odnosno njegovom originalnom varijetetu i izvornom arhitektonskom izrazu iz određenog perioda ili načina gradnje;
- dokumentarni značaj dobra kao dokumenta o određenom periodu, događaju, ličnosti, vrsti i stilu;
- pejzažna vrijednost u slici grada odnosno krajolika izražena stepenom atraktivnosti ugođaja i vizuelnim jedinstvom cjeline.

Član 8.

Prema značaju i funkciji dobra vrijednosni kriteriji mogu biti:

- kulturno-historijski značaj i funkcija izražena kroz mogućnost dokumentovanja razvoja ljudskog društva u cjelini, pojedinih kultura i civilizacija, pojedinih epoha, događaja i ličnosti iz bliže i dalje prošlosti humanizacije ljudskih odnosa i čovjekove radne i životne sredine, skladnog razvitka nacionalnih kultura, njihove ravnopravnosti i međusobnog poštivanja kroz jačanje zajedništva i određivanje kulturnog i nacionalnog identiteta;
- naučno-istraživački značaj i funkcija izražena mogućnošću primjene fundamentalnih naučnih disciplina, kao i stepenom uloge i značaja određenog dobra u tumačenju i razvitku određene naučne discipline;
- vaspitno-obrazovni značaj i funkcija izražena kroz mogućnost prezentacije vrijednosti dobra u cilju vaspitavanja i edukacije radi razvijanja pozitivnog odnosa prema duhovnoj i materijalnoj kulturi i svijesti o značaju kulturne baštine, te pozitivnog odnosa prema duhovnoj baštini;
- socijalno-ekonomski značaj i funkcija izražena kroz mogućnost korišćenja dobra u kulturne, zdravstveno-rekreativne, turističke i druge svrhe, koje nisu u suprotnosti sa suštinskim svojstvima dobra, primjenom i drugim značajem i funkcijom određenog dobra.

Značaj i funkcija određenog dobra iskazuje se mogućnošću izučavanja, prezentacije i korištenja dobra i njegovih vrijednosti u naprijed iznesene svrhe, a u mjeri koja ne ugrožava i ne remeti svojstvo objekata i njegovu namjenu.

Član 9.

Prema kriterijima njihove starosti, očuvanosti i ugroženosti vrijednosna svojstva dobra mogu se utvrditi kroz:

- starost izraženu vremenom nastanka i trajanja dobara u odnosu na ostala dobra iste vrste ili estetskog izražaja određenog područja,
- očuvanost dobara, izraženu stepenom očuvanosti ili degradacije u odnosu na izvorno stanje,
- ugroženost, izraženu stvarnim i mogućim promjenama do kojih dolazi usljed korišćenja dobra mimo njegove namjene ili korišćenja neposredne ili dalje okoline dobra koja utiču na njegovo izvorno ili zatečeno stanje.

Član 10.

Za pojedine vrste dobara vrednovanje se može vršiti i prema drugim specifičnim kriterijima kao što su:

- kriterij načina zaštite karakterističan za nepokretna dobra (koja se štite u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju),
- kriteriji zaštite za neistražena arheološka dobra i slično.

Član 11.

Vrednovanje dobara vrši Stručna komisija sastavljena od stručnih i naučnih radnika na osnovu:

- postojeće evidencije i dokumentacije koja sadrži odgovarajuću naučnu i stručnu analizu,
- naučnih i stručnih saznanja iz oblasti kojoj određeno dobro pripada,
- tehničke i foto dokumentacije,
- rezultata dodatnih istraživanja.

III - KATEGORIZACIJA DOBARA

Član 12.

Dobra se prema stepenu vrijednosti njihovih suštinskih svojstava, značaja i funkcije i naprijed utvrđenih kriterija kategorišu u tri grupe dobara:

- a) I kategoriju,
- b) II kategoriju,
- c) III kategoriju .

Određeno dobro ima veću vrijednost ako ima jedno od sljedećih svojstava:

- jedinstveno ili rijetko u svojoj vrsti ili pojavi ili ima manju geografsku rasprostranjenost (unikatna ili malobrojna dobra ili pojave),
- tipičan predstavnik svoje vrste u procesu pojava ili oblika u određenom prostoru i vremenu,

- očuvanje u smislu izvornosti,
- prisutnije kao dobro u široj društvenoj svijesti, odnosno u široj naučnoj i stručnoj javnosti.

a) I kategorija dobara

Član 13.

U I kategoriju dobara mogu se svrstati dobra koja su od izuzetnog značaja za historiju i kulturu naroda i građana Bosne i Hercegovine odnosno dobra upisana u spisak svjetske baštine koja imaju jednu ili više osobina:

- predstavljaju izuzetno vrijedne primjere određenih kulturno-historijskih razdoblja odnosno sredina,
- svjedoče o izuzetno značajnim događajima, zbivanjima i ličnostima od uticaja na historijski i kulturni razvoj naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine i šire,
- imaju izuzetnu umjetničku ili estetsku vrijednost ili predstavljaju vrhunska dostignuća stvaralaštva svog vremena,
- vrše ili su izvršili izuzetan uticaj na historijski i kulturni razvoj određenih područja društvenog, kulturnog, tehničkog i naučnog razvoja,
- svjedoče o presudnim historijskim događajima i ličnostima.

b) II kategorija dobara

Član 14.

U II kategoriju dobara mogu se svrstati dobra koja su od velikog značaja za historiju i kulturu građana i naroda Bosne i Hercegovine koja imaju jednu ili više sljedećih osobina:

- predstavljaju vrijedne primjere pojava ili perioda određenih kulturno-historijskih razdoblja ili sredina užeg područja ili užeg kulturnog odnosno civilizacijskog kruga kome pripadaju,
- svjedoče o velikom značaju događaja, zbivanja ili ličnosti od presudnog uticaja za historiju građana i naroda Bosne i Hercegovine,
- imaju veliku umjetničku ili estetsku vrijednost ili predstavljaju vrhunska dostignuća stvaralaštva svog vremena, ali nisu razvrstana u I kategoriju zbog zastupljenosti istih ili sličnih objekata u I kategoriji,
- predstavljaju svjedočanstva od velikog značaja za proučavanje društvenih pojava, odnosno uslova društveno-ekonomskog i kulturno-historijskog razvoja u određenim vremenskim razdobljima,
- imaju veliki značaj za historiju ili su povezani sa značajnim događajima i istaknutim ličnostima iz historije naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine,
- imaju veliku umjetničku ili estetsku vrijednost ili predstavljaju vrhunska dostignuća stvaralaštva svog vremena, ali nisu razvrstana u I kategoriju zbog zastupljenosti istih ili sličnih objekata u I kategoriji.

c) III kategorija dobara

Član 15.

U III kategoriju dobara mogu svrstati dobra baštine koja nisu razvrstana u I ili II kategoriju, a imaju jednu ili više sljedećih osobina:

- uži ambijetalni ili vremenski značaj u razvoju društva,
- značaj ne estetske ili umjetničke vrijednosti ili predstavljaju određena značajna dostignuća stvaralaštva svog vremena na užem području ili užem kulturnom krugu,
- određen značaj za historiju ili su povezani sa događajima ili istaknutim ličnostima značajnim za razvoj određenih užih područja i regija,
- karakteristike jedinstvenih primjera stvaralaštva svog vremena, ali zbog velike rasprostranjenosti nisu razvrstana u prvu ili drugu kategoriju.

Član 16.

Dobra od najvećeg i velikog značaja kategorisana u I ili II kategoriju, kao i ostala značajna dobra kategorisana u III kategoriju dobara. Skupština Kantona može staviti pod zaštitu Kantona na osnovu dokumentovanog prijedloga kantonalne javne ustanove za zaštitu kulturne baštine (u daljem tekstu: Zavod), a na inicijativu muzeja, galerije, arhiva i biblioteke (u daljem tekstu: organizacije za zaštitu) koje je osnovao Kanton u skladu sa članom 16., a u vezi člana 68. Zakona o zaštiti kulturne baštine.

Član 17.

Kategorizacija se vrši kontinuirano uporedo sa sticanjem novih naučnih saznanja, obezbjeđenjem nove dokumentacije i rezultata naknadnih istraživanja, te podliježe reviziji i promjenama.

Član 18.

Radi kategorizacije neophodno je:

- izvršiti vrednovanje i prikupiti dokumentaciju u procesu vrednovanja,
- sačiniti program korišćenja određenog dobra i njegove okoline,
- obezbijediti tehničku i foto-dokumentaciju za planirane ili obavljene konzervatorsko-restauratorske radove,
- prikupiti druge podatke nužne za proglešenje dobra zaštićenim u smislu Zakona o zaštiti kulturne baštine,
- obezbijediti i drugu odgovarajuću dokumentaciju.

IV - POSTUPAK ZA KATEGORIZACIJU

Član 19.

Organ uprave Zavoda samostalno ili na inicijativu organizacije za zaštitu na osnovu izvršenog vrednovanja i kriterija za kategorizaciju utvrđuje kategoriju dobra za svako dobro pojedinačno na osnovu mišljenja Stručne komisije.

Stručnu komisiju imenuje ministar kulture i sporta na prijedlog Zavoda i organizacija iz prethodnog stava.

Član 20.

Stručnu komisiju sačinjavaju odgovarajući zaposlenici Zavoda, odnosno organizacija za zaštitu, stručnjaci odgovarajućih specijalnosti u oblasti zaštite kulturne baštine i jedan član iz odgovarajuće skupštinske komisije.

Član 21.

Mišljenje Stručne komisije treba da se zasniva na prethodno izvršenom vrednovanju dobra, polazeći od općeg stanja i specifičnih osobina svakog dobra pojedinačno u okviru ukupne kulturne baštine.

Član 22.

Inicijativu za proglašenje dobra baštine zaštićenim dobrom određene kategorije može dati bilo koja organizacija za zaštitu.

V - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 23.

Dobra baštine stavljena pod zaštitu po propisima koji su važili do stupanja na snagu Zakona o zaštiti kulturne baštine, smatraju se zaštićenim, dok se ne izvrši njihovo vrednovanje i kategorizacija po odredbama ovog pravilnika.

Član 24.

O jedinstvenoj primjeni bližih kriterija za kategorizaciju dobara baštine, kao i o postupku kategorizacije stara se Zavod.

Član 25.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 12-03-40-815/01
21. aprila 2002. godine
Sarajevo

Ministar
prof. **Gradimir Gojer**, s. r.